

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ФЕДЕРАЦІЯ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ УКРАЇНИ

ISSN 2410-5317

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ХОРТИНГУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Засновано в 2014 р.

Випуск 8

Київ
Видавець Паливода А. В.
2017

УДК 37.02 : 796.85 (08)

ББК 74.202 : 75.715

Т 33

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту проблем виховання НАПН України
(протокол № 12 від 28 грудня 2017 р.)*

**Збірник наукових праць входить до Переліку наукових фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата педагогічних наук
(наказ МОН України від 07 жовтня 2015 р. № 1021)**

Редакційна колегія:

- Бех І. Д. – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор
(головний редактор)
- Канішевська Л. В. – доктор педагогічних наук, професор (заступник головного редактора)
- Артюшенко А. О. – доктор педагогічних наук, професор
- Беленька Г. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Болтівець С. І. – доктор психологічних наук, професор
- Діхтяренко З. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, голова науково-методичної колегії
Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту
України з хортингу
- Єрмоменко Е. А. – кандидат педагогічних наук, Заслужений тренер України, Майстер
спорту України міжнародного класу, президент Національної федерації
бойового хортингу України, Заслужений працівник ФК і спорту України
- Зубалій М. Д. – кандидат педагогічних наук
- Коновець С. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Круцевич Т. Ю. – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор
- Литвиненко А. М. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
- Петрочко Ж. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Приступа Є. Н. – доктор педагогічних наук, професор
- Пустолякова Л. М. – кандидат педагогічних наук
- Тимошенко О. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Тимчик М. В. – кандидат педагогічних наук, майстер спорту України з хортингу
- Федорченко Т. Є. – доктор педагогічних наук, професор
- Хатько А. В. – кандидат педагогічних наук, майстер спорту України з хортингу
- Чобітько М. Г. – доктор педагогічних наук, професор
- Півоварський Юліуш – почесний професор, PhD, ректор Вищої школи публічної і
індивідуальної безпеки „Апейрон“ (Польська Республіка)
- Порада Віктор – професор, доктор юридичних наук,
ректор Вищої школи в Карлових Варах (Чеська Республіка)
- Шортт Джеймс Джордж – президент Всесвітньої асоціації особистих охоронців (Ірландія)
- Кастлшортський
Юрчак Войтех – професор, PhD, Академія збройних сил ген. М. Р. Штефаника в
Ліптовському Мікулаші (Словацька Республіка)

Рецензенти:

- Волков Л. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Єжова О. О. – доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор
- Оржеховська В. М. – доктор педагогічних наук, професор
- Присяжнюк С. І. – доктор педагогічних наук, професор
- Сичов С. О. – доктор педагогічних наук, професор

Т 33 Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. :
Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – 230 с.

ISBN 978-966-437-427-6.

До збірника ввійшли наукові праці вітчизняних учених, аспірантів, тренерів з бойового хортингу. Автори спрямували свій науковий пошук на багатоаспектне висвітлення шляхів щодо реалізації сучасних підходів у теорії і методики бойового хортингу.

ISBN 978-966-437-427-6

УДК 37.02 : 796.85 (08)

ББК 74.202 : 75.715

© ІПВ НАПН України

© НФБХУ

ЗМІСТ	CONTENT
РОЗДІЛ 1	
ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ДОПРИЗОВНОЇ МОЛОДІ, КУРСАНТІВ І ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, ПРАЦІВНИКІВ СИЛОВИХ СТРУКТУР ЗАСОБАМИ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ	MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION AND PHYSICAL TRAINING OF PRE-MILITARY YOUTH, CADETS AND MILITARY OFFICERS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE AND SECURITY SERVICE STRUCTURES OFFICERS BY MEANS OF COMBAT HORTING
Діхтяренко Зоя, Єрмоменко Едуард <i>Бойовий хортинг та значення патріотичних цінностей у процесі виховання спортсменів молодшого шкільного віку</i>	Dikhtiarenko Zoya, Yeromenko Eduard <i>Combat horting and the importance of patriotic values in the process of educating athletes of primary school age</i>
Єрмоменко Едуард <i>Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів</i>	Yeromenko Eduard <i>Combat horting as a means of optimization of functional training of students and cadets of specialized institutions of higher education and law enforcement officers</i>
Петрочко Жанна, Єрмоменко Едуард <i>Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів</i>	Petrochko Zhanna, Yeromenko Eduard <i>Combat horting as a means of educating patriotism in schoolchildren and students</i>
РОЗДІЛ 2	
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТКУ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ЯК НАЦІОНАЛЬНОГО ВИДУ СПОРТУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ФІЛОСОФСЬКЕ І ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІДґРУНТЯ ЯК ВИДУ БОЙОВОГО МИСТЕЦТВА	THE HISTORY OF CREATION AND DEVELOPMENT OF COMBAT HORTING AS A NATIONAL KIND OF SPORT IN UKRAINE, ITS PHILOSOPHY AND PSYCHOLOGICAL BACKGROUND AS A KIND OF MARTIAL ART
Бойко Валерій, Діхтяренко Зоя, Єрмоменко Едуард <i>Бойовий хортинг та психологічні особливості підготовки спортсменів</i>	Boyko Valeriy, Dikhtiarenko Zoya, Yeromenko Eduard <i>Combat horting and psychological features of training athletes</i>
Єрмоменко Едуард <i>Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу</i>	Yeromenko Eduard <i>World Ukrainian fellowship and diaspora in promoting the development of combat horting</i>
Федорченко Тетяна, Єрмоменко Едуард, Діхтяренко Зоя, Єрмоменко Вероніка <i>Бойовий хортинг як засіб національно- патріотичного виховання і фізичної підготовки школярів, студентської та курсантської молоді</i>	Fedorchenko Tetiana, Yeromenko Eduard, Dikhtiarenko Zoya, Yeromenko Veronika <i>Combat horting as a means of national- patriotic education and physical training of schoolchildren, students and cadets</i>

УДК 796.817:159.947-027.556.817

Єрмоєнко Едуард
Університет ДФС України, м. Ірпінь

ВСЕСВІТНЄ УКРАЇНСЬКЕ ЗЕМЛЯЦТВО ТА ДІАСПОРА У СПРИЯННІ РОЗВИТКУ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

***Анотація.** В даній науковій статті визначено основні аспекти сприяння всесвітнього українського земляцтва розвитку і популяризації у світі національного професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу. Перевірено плани і стратегію розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном, обґрунтовано напрями діяльності всесвітнього українського земляцтва щодо розповсюдження бойового хортингу в усі країни світу через представництва земляцтва України в цих країнах. Системний процес виховання і навчання бойовому хортингу, українській мові, історії, літературі і культурі – найважливіша частина роботи щодо збереження етнокультурної ідентичності української діаспори. Саме через заняття бойовим хортингом, освіти молоді відбувається навічання символіці культурного кода нашого народу, а у випадку з українськими співвітчизниками слід говорити про коди української цивілізації. У цій сфері має сенс звернути увагу на проект «Бойовий хортинг – національний професійно-прикладний вид спорту України», метою якого є також підвищення рівня доступності тренувань для українського зарубіжжя, української спортивної та фізкультурно-оздоровчої освіти. Бойовий хортинг веде політику розповсюдження бойової культури України в інші держави, але Всесвітня федерація бойового хортингу стоїть на позиції чіткого і системного розвитку саме української традиційної бойової культури в усьому світі. Визначено взаємодію Всесвітньої федерації бойового хортингу з українським земляцтвом в питаннях проведення чемпіонатів світу і Європи в різних країнах, реєстрації національних спортивних федерацій бойового хортингу в інших країнах світу для розповсюдження бойового хортингу як справжнього осередку бойової культури українського народу.*

***Ключові слова:** бойовий хортинг, Всесвітня федерація бойового хортингу, українська бойова культура, всесвітнє українське земляцтво, земляки України, український світ, сприяння розвитку, українська нація, національний вид спорту, професійно-прикладна підготовка, традиції, оздоровчий рух, патріотизм, спортивні змагання, чемпіонат світу з бойового хортингу, бойовий звичай, козацтво, військово-патріотичне виховання.*

Актуальність наукового дослідження. За кордоном України зараз мешкає багато українців. Всі вони люблять українську історію, культуру, мистецтво, підтримують українські традиції та звичаї. Національний професійно-прикладний вид спорту України бойовий хортинг є одним із вагомих пластів української культури, бойовим звичаєм нашого народу, який підтримується українцями за кордоном. Сучасний стан зарубіжної української громади спростовує тезу про те, що українці не здатні жити в діаспорі, і що, потрапивши за межі своєї держави, їх чекає неминуча асиміляція. Об'єктивний стан справ говорить про зворотне – українці, і всі інші етнічні групи, що відносяться до категорії українських співвітчизників, здатні до самоорганізації і збереження своєї самобутності. Вони різними засобами і методами однозначно підтримують розвиток бойового хортингу – національної бойової культури українців [1; 2; 5].

Звичайно, в порівнянні з іншими досвідченими народами, котрі прожили в діаспорі не одне століття, українські співвітчизники тільки починають організовуватися, роблять свої перші кроки. Але в цьому є і перевага – наша діаспора вчиться не на своїх, а на чужих помилках: вивчає досвід інших, беручи з нього кращі рішення для збирання та консолідації української діаспори. Крім цього, на відміну від ряду інших діаспор, чий моделі розглядаються як еталон етнічного організованого проживання поза своєю країною, для українських співвітчизників є ще один вигідний момент – наявність своєї молоді перспективної держави у центрі Європи, у співпраці з якою йде процес формування і підтримки діаспоральних структур [3; 6]. Таким чином, через бойовий хортинг можна познайомити закордонних українців між собою, залучити їх до цікавої,

патріотичної та корисної справи – виховання дітей та молоді засобами бойового хортингу – національного виду спорту України.

Як відомо з історії, в Україні після негативних політичних подій, інспірованих ззовні, відбулося кілька хвиль еміграції, які утворили перші закордонні українські громади в ХХ столітті. Вони склалися в основному з противників колишньої Російській Імперії та радянської влади, тому в той період ніхто, крім радянських спецслужб, не розглядав українську еміграцію як об'єкт своєї діяльності. Розпад Радянського Союзу, поява нових зарубіжних українських громад з числа колишніх радянських громадян, що проживали в союзних республіках, і політичні перетворення в самій Україні дали поштовх до формування української діаспоральної політики. І хоча походження старої і нової зарубіжної громади має ряд істотних відмінностей, Україна обрала єдиний підхід у взаємодії з ними. Організація бойового хортингу виникла значно пізніше них, і тому співпрацювати необхідно з діаспорами, які вже сформовані [4; 7; 8].

В останні роки йде активна робота з вибудовування всесвітньої мережі діаспоральних комунікацій. Наші співвітчизники за кордоном дивляться сайти Національної федерації бойового хортингу України, вивчають питання розвитку бойового хортингу, цікавляться нашим національним видом спорту. Центральне місце в цьому процесі також займають сайти діаспори різних країн, а також групи в соціальних мережах і месенджерах. Все це є фундаментом, на якому будується комунікаційний простір не тільки бойового хортингу, а і самої української діаспори. Це необхідно для оперативної взаємодії між громадами, передачі накопиченого досвіду, інформування всіх про проведену Україною політику щодо своїх співвітчизників, розвитку бойового хортингу в Україні та світі. Великі черги в останні роки на закордонних виборчих дільницях в період проведення виборів Президента України, чого раніше не було, є яскравим прикладом необхідності та ефективності цієї комунікаційної мережі [9; 10; 17].

За допомогою такого комунікаційного простору все інтенсивніше виявляється політична і правозахисна підтримка співвітчизників в країнах, де проводиться політика проти консолідації України. Так завдяки акціям в соціальних мережах, в яких беруть активну участь українські співвітчизники з усіх куточків земної кулі, світ зміг дізнатися про заходи об'єднання українських земляцтв та діаспор різних країн. Усі ці осередки українства у світі слухно сприймають бойовий хортинг як реальне національне культурне явище, яке засноване в Україні на бойових та культурних традиціях українського народу і володіє ефективними засобами виховання молоді [11; 12; 16].

Виклад основного матеріалу. Чинний склад всесвітньої української діаспори в даний час веде активну роботу по створенню карти українського бізнесу та культури для того, щоб зрозуміти, в яких країнах і як розвинена проукраїнська економіка та культура. Спорт також сприймається як частина великого українського світу, і бойовий хортинг тут є дуже доречним. Це являє собою систему економічних інститутів і відносин, в основі яких лежить український інтерес, який виступає основним інтеграційним чинником і основною опорою розвитку її елементів. Проукраїнська економіка за кордоном має інтерес підтримувати бойовий хортинг. Мета функціонування клубів бойового хортингу в українських діаспорах за кордоном – задоволення фізичних і ментальних потреб українокультурного та україномовного населення, яке постійно проживає і тимчасово перебуває за кордоном, організація тренувань з дітьми українських співвітчизників, а також обслуговування торгово-економічних зв'язків та туризму у період перебування мігрантів з України [13; 14].

Розуміння існуючої структури Всесвітньої федерації бойового хортингу та взагалі україномовної економіки за кордоном України необхідне для подальшого розвитку і зміцнення як самої діаспори, так і розвитку взаємовигідного співробітництва з Україною. Бізнес-середовище українського зарубіжжя, засновані за кордоном клуби бойового хортингу можуть стати ефективною мережею, за допомогою якої можна

просувати нашу культуру, спорт, українські товари на зовнішні ринки, а також залучати діаспоральний капітал як інвестиції в Україну.

Для оперативного реагування на проблеми, що виникають в тому чи іншому регіоні, в залежності від їх специфіки, останні роки регіональні ради української діаспори діють сумісно з осередками Всесвітньої федерації бойового хортингу в країнах світу. Ці структури ще чекають свого доопрацювання, але вони вже викликають активну участь в своїй роботі керівників і активістів громад української діаспори у рідних країнах.

Велика увага діючого складу Всесвітнього українського земляцтва приділяється роботі з дітьми та молоддю. Гарно зарекомендували себе проведені міжнародні молодіжні форуми бойового хортингу та української культури в Канаді та США, в цьому році проведено заходи, спрямовані на активне залучення молодих співвітчизників у діяльність української діаспори щодо розвитку бойового хортингу [15].

У 2017 році, на початку листопада, в переддень свята Дня Незалежності України, збереться черговий Всесвітній конгрес українських співвітчизників, що є визнаним з боку України вищим представницьким органом руху співвітчизників. На ньому будуть заявлені питання розвитку національного професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу через українське земляцтво та діаспору, традиційно будуть підведені підсумки виконаної роботи, а також намічені подальші перспективи розвитку української діаспори, які повинні стати відповіддю на виклики, що стоять перед українським зарубіжжям. Отже, аналіз минулих за останні роки місцевих, регіональних і міжнародних конференцій з даної тематики допомагає зробити начерки перспектив розвитку бойового хортингу на майбутнє [4; 6; 17].

Як показує досвід, українських співвітчизників, де б вони не проживали, хвилює в першу чергу збереження своєї ідентичності, що неможливо без єдиної інтерпретації історії України і її народу. Бойовий хортинг, народжений в Україні, сприймається діаспорою саме в такому сенсі. Тому громадські структури, а часом і окремі активісти української діаспори виступають ініціаторами проведення змагань з бойового хортингу, фестивалів, акцій, присвячених українським національним святкам. Підтримка цих заходів важлива. Для співвітчизників, які проживають за кордоном, і для українців ці акції – відтворення єдиного історико-культурного коду, символіка якого однаково розуміється як в самій Україні, так і в українському зарубіжжі. Для Всесвітньої федерації бойового хортингу така підтримка є дуже суттєвою. Завдяки цьому продукується українська спортивна ідея бойового хортингу, ідея єдності українського світу і спільної історичної долі його представників. Але в умовах сучасності, відмітною ознакою якої є війна за ідентичність, а не за території, необхідно проводити заходи, залучаючи до роботи молодих людей, які сприймають бойовий хортинг як своє рідне.

Це відчувають і в самій діаспорі. З однієї резолюції в іншу на різних українських форумах доводиться одне і те ж прохання про якнайшвидший початок реалізації концепції впровадження українського бойового хортингу за кордоном.

Системний процес виховання і навчання бойового хортингу, українській мові, історії, літературі і культурі – найважливіша частина роботи щодо збереження етнокультурної ідентичності української діаспори. Саме через заняття бойовим хортингом, освіту молоді відбувається набування символіки культурного кода нашого народу, а у випадку з українськими співвітчизниками слід говорити про коди української цивілізації. У цій сфері має сенс звернути увагу на проект «Бойовий хортинг – національний професійно-прикладний вид спорту України», метою якого є також підвищення рівня доступності тренувань для українського зарубіжжя, української спортивної та фізкультурно-оздоровчої освіти. Бойовий хортинг не веде політику знищення бойової культури інших держав, але Всесвітня федерація бойового хортингу стоїть на позиції чіткого і системного розвитку саме української бойової культури в усьому світі. Ми маємо думати про свій розвиток, бо за нас і для нас цього не зроблять представники інших націй.

Необхідно також перенести зарубіжну українську школу бойового хортингу на платформу Всесвітнього українського земляцтва, або створити аналогічну. Адже завдяки сучасним комунікаційним технологіям можна отримати теоретичні знання з бойового хортингу рідною українською мовою, виконати в онлайн або офлайн форматі відповідні завдання, налагодити самостійні тренування за методиками бойового хортингу, перебуваючи в будь-якому куточку земної кулі, був би тільки комп'ютер, смартфон, планшет і доступ в мережу Інтернет.

Саме так, використовуючи досягнення науково-технічного прогресу, український світ має навчати бойовому хортингу всіх бажаючих, безкоштовно, використовуючи спеціалізовані навчальні інтернет-платформи, скайп, соціальні мережі і месенджери. При цьому забезпечується масовість, маловитратність і збереження рівня високої ефективності, як при очному занятті з тренером з бойового хортингу, педагогом. Якнайшвидше вирішення цього питання важливо для українських співвітчизників, які проживають як на заході, так і на сході [5; 9].

Велику роль у збереженні об'єктивної пам'яті про бойову культуру й історію українського народу та протидію спробам її фальсифікації грають ЗМІ співвітчизників і активні блогери. Ця діяльність, безсумнівно, вимагає підтримки, можливо у формі реалізації інформаційно-історичних проєктів, спрямованих на актуалізацію відомостей про витоки і розвиток бойового хортингу, історію та культуру України, а також її ролі в міжнародному житті на тому чи іншому історичному відрізку. Такі проєкти зараз затребувані, в першу чергу, в країнах близького зарубіжжя, в яких вже зареєстровані національні спортивні федерації бойового хортингу в країнах світу.

Взаємодія між Всесвітньою федерацією бойового хортингу, організаціями співвітчизників за кордоном, і областями України є також одним з перспективних напрямів роботи в таких важливих сферах, як розвиток національного виду спорту, збереження своєї ідентичності, сприяння у формуванні позитивного іміджу України за кордоном, а також розвитку української культури. Найбільші можливості для цього є у української діаспори близького зарубіжжя, країни якого знайомі з бойовим хортингом як видом спорту та історико-культурним простором України. Якщо ми говоримо про публічну дипломатію, історичну політику українського світу, яку треба виробляти і реалізовувати у відповідь на спроби обмежень дослідження національної бойової культури, української історії, а також для збереження своєї ідентичності, то в якості можливого прикладу можна розглянути проєкт українських діаспор Канади, які взяли бойовий хортинг за основу фізичного виховання дітей.

Завданням цього проєкту є робота щодо залучення дітей та підлітків до занять бойовим хортингом, вивчення і збереження вітчизняної військової історії і військово-історичної спадщини, популяризація здорового способу життя, військово-історичних знань та військових традицій України. У минулі роки проєкт на різних майданчиках охопив понад 5800 чоловік, найбільшим з них став табір «Бойовий хортинг – 2017», в якому взяло участь 1500 дітей і підлітків з 23 областей України та міста Києва. Учасники заходу познайомилися з основними напрямками внутрішньої і зовнішньої політики України щодо розвитку національного професійно-прикладного виду спорту бойового хортингу, отримали додаткові знання з історії України, а також часів козацької доби.

До участі в таких проєктах слід підключати організації українських співвітчизників, які могли б направляти через області України свою молодь, дітей і підлітків з числа населення тих же країн пострадянського простору, для яких українська історія дуже відома. Такий проєкт з розвитку бойового хортингу має відразу кілька призначень: розвиток міжкультурного діалогу, сприяння формуванню позитивного іміджу України і її історичного минулого. А щодо участі молоді з числа українських співвітчизників за кордоном, то цей проєкт є кращим способом долучитися до розвитку бойового хортингу в світі через земляцтво і діаспору, зберігати свою ідентичність через знайомство на власні очі зі сторінками історії свого народу.

Всесвітня федерація бойового хортингу може взяти активну участь в реінтеграції фізкультурно-спортивного простору і відновленні добросусідських відносин між спортсменами інших країн світу. В цьому напрямі важлива ділова інформація про гуманітарний та економічний попит за пропозиціями України на обмін спортивними делегаціями, товарами і послугами в країнах зарубіжжя. Систематизацію та поширення інформації щодо розвитку бойового хортингу в країнах світу найзручніше здійснювати в координації спільної діяльності організацій українських співвітчизників і уповноважених органів влади України у сфері регулювання спортивної, культурної, освітньої, економічної та підприємницької діяльності.

Аналогічне рішення може бути застосоване в сфері просування бойового хортингу через українську вищу освіту. Знаючи про наявність квот, незакритих бюджетних місць в регіональних закладах вищої освіти, організації українських співвітчизників сприятимуть збільшенню кількості абітурієнтів з країн свого проживання. Можуть бути в деяких суб'єктах підприємництва або органах влади зацікавлені в створенні цільових місць у закладах вищої освіти для молодих українських співвітчизників, які займаються бойовим хортингом, наприклад, в рамках освітньої підпрограми сприяння добровільному переселенню в Україну. Водночас, в Університеті держаної фіскальної служби України викладається дисципліна «Бойовий хортинг», у професорсько-викладацькому складі якої працюють фахівці з нашого національного професійно-прикладного виду спорту. Українці від діаспори також можуть вступити і навчатися, а по закінченні навчання отримати диплом Університету ДФС України [10; 16].

Взаємодія організацій співвітчизників і областей України в питанні розвитку бойового хортингу може надати новий імпульс руху міст-побратимів. Спортсмени виростають, стають друзями і разом працюють на благо нашого національного виду спорту. Бойовий хортинг за кордоном може бути ініціатором дружби не тільки між людьми, а й між містами. Так, в цьому році, в ході заходу, організованого регіональною радою українських співвітчизників країн ближнього зарубіжжя була озвучена ідея: зробити містами-побратимами багато міст. Згідно з чинним законодавством України існує навіть організаційна форма такої взаємодії: представницькі суспільно-консультативні органи – ради (комісії) співвітчизників при органах влади областей України.

В даному випадку слід звернути увагу на те, що у Міністерстві закордонних справ України, яке є уповноваженим органом щодо взаємодії зі співвітчизниками, є свої представництва в самій Україні, що охоплюють всю її територію. Також при Міністерстві закордонних справ України діє рада представників областей. Всесвітній федерації бойового хортингу та Всесвітній координаційній раді українських співвітчизників вдалося призначити одного зі своїх членів відповідальним за взаємодію із представництвами Міністерства, погодивши це з урядовою комісією у справах співвітчизників. Це дозволяє вести більш оперативну роботу між організаціями бойового хортингу за кордоном України та визаною Україною координуючою структурою українських співвітчизників і областей України за напрямом розвитку бойового хортингу в усіх країнах світу. Хвилює українських співвітчизників і економіка. Вона є базисом будь-якого суспільства. Історія людства неодноразово підтверджувала цю тезу. Безсумнівно, це правило може бути застосовано і для суспільства українського зарубіжжя. Розвиток бойового хортингу може ефективно відбуватися тільки за сприянням зацікавлених фінансових структур, фірм, підприємств, що походять з українського світу, керівники яких мають зацікавленість у розвитку української бойової та оздоровчої культури нашої нації.

Чим сильніше буде Всесвітня федерація бойового хортингу, розвинена українська культура та спорт, тим сильніше буде і вся українська діаспора. Перші кроки в консолідації бойового хортингу та бізнесу українського зарубіжжя вже робляться. І звичайно, в цьому напрямі свою роль може зіграти Україна на взаємовигідних умовах.

Український бізнес за кордоном зацікавлений у розвитку ділових контактів з Україною, а також чекає створення фінансових інструментів підтримки своїх підприємств, спрямованих на пільгове кредитування і лізинг, виділення зворотних субсидій. Оскільки бойовий хортинг є ще й виховною системою, його підтримка сприятиме вихованню у дітей та молоді любові до традицій України. Український бізнес також зацікавлений і в правовому захисті через створення різних міжнародних угод, в участі української сторони в статутному капіталі їх підприємств, формуванні спеціалізованих юридичних служб з числа тих же українських співвітчизників і міжнародних арбітражів [13; 15].

Розвиток бойового хортингу, української культури багато в чому залежить і від організації бізнес-освіти, в чому істотну допомогу діаспорі може надати українська сторона, проводячи відповідні курси для співвітчизників, стажування на успішних підприємствах, в тому числі зацікавлених у появі партнерів за кордоном. Всесвітня федерація бойового хортингу при цьому матиме розгалужену інфраструктуру своїх осередків у країнах світу, що значно підсилить наші бойові та культурні звичаї. З українською економікою нерозривно пов'язане питання ринку праці фахівців з числа української діаспори. Співпраця бізнесу, як з числа українського зарубіжжя, так і з числа закордонних філій і представництв українських компаній, з одного боку, і організацій співвітчизників, з іншого, –сприяє добробуту простих співвітчизників, які перебувають в пошуку гідного робочого місця. Якщо є вища спортивна освіта, то федерація бойового хортингу може провести відповідне навчання, курси, фахові збори, а потім надати сертифікат інструктора з бойового хортингу.

Реалізація зазначених перспектив у майбутньому буде тільки зміцнювати українську триєдність: державу, цивілізацію і діаспору. При цьому діаспорі, як більш мобільній і гнучкій частині українського світу, може підійти роль посередника, що сприяє розвитку національного професійно-прикладного виду спорту бойового хортингу, відновленню добросусідства з державами, навіть такими, де зараз розгорнута антиукраїнська політика. Українському народу, який створив могутню державу, і якому понад тисячу років, а також українську цивілізацію, що зробила вплив на весь світ, можливо створити сильну, активну, впливову діаспору. Умови для цього зараз є відповідні. Розгорнута робота Всесвітньої федерації бойового хортингу тільки підсилює процес консолідації співвітчизників за кордоном.

З моменту актуалізації проблеми української діаспори і діаспоральної політики України, пік якої припав на другу половину 1990-х років, вітчизняним експертним співтовариством, політологами, українськими суспільствознавцями пройдено значний шлях. Накопичено солідний багаж наукових напрацювань і полемічного матеріалу. Разом з тим сучасний стан питання, як в академічному, так і в практичному контексті є далеким від завершеності. Бойовий хортинг у світі однозначно треба розвивати через українську діаспору та за сприянням Всесвітнього українського земляцтва. Відсутність ясності на цій важливій ділянці спортивного та гуманітарного знання українців обумовлює наявність певного пробілу в науковому поданні про сучасне українське суспільство. Чергова спроба аналізу точок зору, позицій в цій темі допоможе визначити тупикові і перспективні напрями розвитку бойового хортингу в усіх країнах світу.

Причини підтримки бойового хортингу українською діаспорою за кордоном

Поняття «українська діаспора» тісно пов'язане з іншою науковою, і навіть цивілізаційною проблемою, яка виходить на загальний історико-культурний пласт національної ідеї України. Йдеться, по суті, про формування підстави українського соціуму, найважливішою складовою якого є вірний орієнтир у визначенні змісту фундаментального поняття – «український народ». Цей суспільний феномен являє собою необхідний гносеологічний посил щодо дослідження його діаспоральних похідних. І оскільки бойовий хортинг є національним видом спорту України, що заснований на бойових і культурних традиціях українського народу, його розвиток – справа надзвичайно духовна і патріотична з точки зору всього українського світу.

Світоглядні питання соціальних характеристик, якісних характеристик і змісту поняття «український народ» далеко не тільки предмет наукових дискусій, але перш за все інструмент політичного розвитку. Тому спектр наявних на ці питання відповідей настільки широкий, наскільки широка палітра сучасних поглядів українського політичного істеблїшменту. Наприклад, цілком передбачувано виглядає позиція євроцентристів, які слідом за своїми прихильниками стверджують, що якщо немає демократії і громадянського суспільства, то немає і української нації. Хоча спорт, як змагальна складова, є поза політикою, але національна ідея бойового хортингу включає розвиток всієї нації [18].

Загальна логіка політичного розвитку країни на початку 1990-х років в сторону містечкових суверенітетів дала благодатний ґрунт для уявлення про український народ як конгломерат етносів, що входять до складу держави, яка виключає головний зміст українськості, або, іншими словами, те, що дозволяє ідентифікувати цю історичну загальність. Разом з тим опитування корінного населення України, проведене у 2008 році, показало, що більше двох третин опитаних відчувають свій зв'язок з українською історією, культурою і з загальними українськими цінностями. І це при тому, що історія відносин України з іншими державами має не тільки позитивні прецеденти. Держави розвиваються як суверенні суб'єкти міжнародного права вже протягом багатьох десятиліть. Чи треба після цього доводити наявність української соціокультурної ідентичності у нашого народу, який нині об'єднується однією державою. До бойового хортингу в цьому питанні можна ставитися як до елемента української соціокультурної ідентичності [20].

Співзвучна з ідеями етнонаціоналізму і точка зору прихильників домінування титульної української нації. Новий інтеграційний дискурс, на їхню думку, має відбутися через відновлення українського світу, здатного ввібрати, включити в себе багато різних етносів і груп, але не з самообмежувальним формуванням. Бойовий хортинг під це формулювання не підпадає, адже ним може займатися представник абиякої нації. На необхідність обліку української реальності з новим мононаціональним статусом України і етнізації свідомості українців вказує доцент кафедри хортингу та реабілітації Університету державної фіскальної служби України З. М. Діхтяренко. З логіки його міркувань випливає висновок про те, що в цих умовах розраховувати, що українці задовольняться лише українською ідентичністю неможливо. Українці є не тільки культурною, а й сильною нацією. Світ добре знає наш народ як міцну фундаментальну формацію. І якщо такий народ впроваджує свій національний вид спорту, то це означає, що бойовий хортинг буде розвиватися в більшості країн світу.

Протиріччя між зростанням етнічної самосвідомості українців і формуванням української ідентичності в реальності не існує. Навпаки, ставши титульною нацією, яка має безумовну кількісну більшість, українці як ніколи повинні бути зацікавлені у розвитку бойового хортингу – свого рідного виду спорту, виробленні єдиних соціокультурних норм гуртожитку на основі багатовікових традицій. Спроба наукового обґрунтування етнічних кордонів, за які виходить бойовий хортинг як вид спорту, і які ігнорують об'єктивні процеси інтеграції, є малопродуктивною. Інша справа, яка так само не має сенсу, виглядає як спроба завищення рівня процесу генерації української ідентичності, яка перебуває, як і все українське суспільство, в процесі становлення своїх інституційних рис. Якраз у відродженні українського націоналізму і прояві державності бачать головну загрозу українській ідентичності деякі закордонні політичні діячі. Тільки суворе дотримання принципів інтернаціоналізму може врятувати Україну від розвалу і має стабілізувати сучасне положення України. Але українські націоналісти також сприяють розвитку бойового хортингу. А це означає, що розвиток національного виду спорту України є справою загальнодержавною, незалежно від політичних переконань.

Неможливо забути про націю і розчистити простір для визнання української громадянськості, це не однакові речі. Ще в середині 1990-х років було сформульоване

положення та супутні документи про устрій України. «Бойовий хортинг – це національний професійно-прикладний вид спорту України, нашої держави українців», – писав ще напочатку 2014 року засновник всього українського хортингу Е. А. Єрьоменко, – «до складу якого входять представники всіх етнічних груп, хто проживає на території України та володіє громадянством [21]. Але зараз ситуація значно змінилася, і бойовий хортинг вийшов за кордони України. Це відбулося завдяки представникам Всесвітнього українського земляцтва і української діаспори в інших країнах світу».

Таким чином, розуміючи український народ як історичне ціле і як громадянську націю, можна виділити наступні ознаки української діаспори: відсутність етнічної актуальності; єдність на основі головної культурної відмінної риси – української мови; соціокультурна ідентичність, необхідною умовою створення якої є наявність інтелектуалів як виробників суб'єктних уявлень і гуманітарно-політичний зв'язок з Україною. Всі ці ознаки переносяться на бойовий хортинг як соціальне явище і національний вид спорту України. Вихідні моменти наукової концепції дають підставу вважати тотожними терміни «український світ» і «українська діаспора», що сприяють розвитку бойового хортингу, об'єднуються єдиним фундаментом з українською культурною домінантою [22].

Згідно з законодавством України щодо державної підтримки співвітчизників та програми сприяння добровільному переселенню співвітчизників в Україну, до перших за формальною ознакою можна віднести навіть тих, хто давно втратив або ніколи не мав культурної причетності з країною традиційного проживання етносу (наприклад, угорських русин чи косовських адигів). Бойовий хортинг є ознакою української ідентичності, але українська ідентичність далеко не плід академічних досліджень. Об'єктивною підставою спільності поглядів є багатовікові традиції українського народу, який має розвивати своє спортивне єдиноборство, а не чуже, вказує Декларація Всесвітньої федерації бойового хортингу.

Дослідження руху діаспори щодо сприяння розвитку бойового хортингу, проведеного в серпні 2017 року, також говорять про серйозні зрушення в соціальній інтеграції України. Для 50 %, хто називає себе українськими патріотами, патріотизм – це в першу чергу відродження України як самостійної держави, а бойовий хортинг є складовою цього відродження, і тільки для 30 % – захист прав та інтересів українців як в самій Україні, так і за її межами. Громадянами України вважають за краще себе називати представниками своєї національності – 30 %, в тому числі «українцями» – 25 %; представниками інших національностей – 2 %. Українська ідентичність не тільки не зростає. Навпаки, в деякій мірі поступається місцем загальногромадянській українській ідентичності, яка продовжує зміцнюватися в міру зміцнення української державності та її престижу при нинішніх властях [19].

Водночас, основний упор Всесвітньої федерації бойового хортингу на «українськість», що має загальногромадянські коріння, цілком зрозумілий. Широке використання у виховній системі бойового хортингу набуло в правовому полі і поняття «українські співвітчизники» і «український світ», що вимагає спеціально зупинитися на трактуванні цих понять. Всесвітня федерація бойового хортингу спирається на українців за кордоном саме у питанні заснування клубів бойового хортингу у містах різних країн світу. Актуалізація першого пов'язана з тим, що український діаспоральний процес щодо розвитку бойового хортингу, незважаючи на багатий історичний шлях материнської держави, знаходиться в зародковому стані, а в ближньому зарубіжжі додатково до всього відчуває труднощі, пов'язані з недосконалістю соціальних систем сусідніх країн. У зв'язку з цим виникає цілком обґрунтоване протиріччя між благими намірами прийняти в лоно української державності всіх тих, хто є або може потенційно стати суб'єктом діаспоризації і реальністю української ідентифікації.

Спроба концептуалізації, поки не визначеної в своїх якісних рисах спільності українців за кордоном, призводить до появи аморфних в правовому і академічному сенсі

складових, або організацій українців за кордоном, яким не цікаво розвивати бойовий хортинг, бо від цього немає конкретного грошового прибутку (або з інших причин). Про недосконалість для правового поля поняття «співвітчизник» говорять безперервні дискусії щодо його трактуванні і правозастосуванні, але у сфері бойового хортингу це поняття існує. Наприклад, в своєму виступі щодо розвитку бойового хортингу на Всесвітній конференції співвітчизників 31 жовтня 2017 року дирекція Інституту українства запропонувала внести зміну в зміст українського земляцтва для цього поняття. Українськими співвітчизниками повинні бути визнані люди, які живуть за межами України, зробили вільний і добровільний вибір на користь визнання своєї культурної і духовної ідентичності з нею і належать за своїм походженням, як правило, до національностей, що історично проживають на території України. Адже розвивати бойовий хортинг можуть люди різних національностей [23].

Функціональне поле поняття «співвітчизник» для розвитку бойового хортингу за кордоном досить рельєфно впливає з даного визначення і стає ще більш очевидним, виходячи із запропонованого варіанту її практичного застосування: зафіксувати в цій якості всіх, хто подає Декларацію, що підтверджує наявність родинних зв'язків з Україною, або рекомендацію Координаційних рад співвітчизників. Одним словом, академічний і практичний сенс поняття «співвітчизник» для Всесвітньої федерації бойового хортингу має підстави тільки в контексті обліку стану і потенціалу розвитку української діаспоральної бази шляхом залучення дітей та юнацтва українців, які мешкають за кордоном, у спортивні зали бойового хортингу.

Український світ бойового хортингу як культурно-цивілізаційне утворення

Бойовий хортинг розвивається в кожній країні згідно законодавства даної країни. Національні спортивні федерації бойового хортингу реєструються в міністерствах юстиції країни, а далі розвивають вид спорту на території всієї країни, формують збірну команду для участі на змаганнях міжнародного рівня, представляючи свою країну як її спортивну, так і загальнокультурну складову. Вони всі знають, що бойовий хортинг є українським видом спорту.

Виходячи з цього, ще більш високий рівень абстрагування від екзистенційної практики передбачає інший часто вживаний термін – «український світ». Його народження і політичне звучання підкріплено офіційною декларацією і організацією однойменного фонду «Український світ». Логічно, що в рамках своєї компетенції організація бойового хортингу у питаннях розвитку спирається на український народ, який в принципі схильний бачити в понятті «український світ» ту історичну спільність, яка традиційно описується концепцією української діаспори. Однак, як показала практика, до кола, окресленого українського світу, відносять себе далеко не тільки представники української діаспори або організації українських співвітчизників. Це ще все прихильники і шанувальники української історії, культури і традицій. Напевно, було б необачним відмовляти їм у цій самоідентифікації. Водночас, Всесвітня федерація бойового хортингу використовує таке поняття як «український світ бойового хортингу».

Таким чином, введення в науковий і політичний обіг терміну «Український світ бойового хортингу» перш за все доцільне для просування позитивного іміджу і міжнародного авторитету України та її національного виду спорту і залучення до її цивілізаційної місії максимально широкого кола прихильників.

У науковому плані цілком продуктивною виглядає концепція українського світу бойового хортингу як культурно-цивілізаційної освіти, до якої належить майже п'ятдесят мільйонів людей українського походження, які проживають на різних континентах, активно просувають українські традиції і звичаї. Вважаючи етнічну ознаку основною у визначенні цієї діаспоральної спільності, його зміст, практично не відрізняється від якості культурної ідентичності, що впроваджує Всесвітня федерація бойового хортингу.

В якості ключової ознаки діаспоральності можна виділити збереження етнічної самоназви, що є в формі етноніма. Причому це самоназва, будучи знаковим

закріпленням етнічності, також може не збігатися з об'єктивними етнічними характеристиками групи. Як відомо, бойовим хортингом за кордоном починають займатися етнічні українці, а вже потім, залучаючи до тренувань інших, починає розвиватися національна спортивна федерація в іншій країні [24].

Наприклад, 2/3 представників української діаспори Канади – українці, які вважають себе вихідцями з території Української РСР, а отже – українцями. Частина представників українських громад за кордоном становлять народи, що проживають в Україні, не мають своїх титульних держав, самоідентифікують себе як українці, але з об'єктивних етнохарактеристик такими не є (татари, фінно-угорські народи тощо). Дана обставина змусила Всесвітню федерацію бойового хортингу використовувати термін «українська діаспора», оскільки вона більш точно характеризує суть явища, організації, що підтримує бойовий хортинг від самого початку його заснування. Поняття етнічності є важливим для духовного розвитку нації, а також впливає на розвиток бойового хортингу як національного виду діяльності етносу. Тому Всесвітня федерація бойового хортингу пропонує звернутися до його соціокультурного змісту, у результаті чого бойовий хортинг все наполегливіше пробиває собі дорогу в українській діаспорі, працях українських політологів, соціологів і етнографів.

Етнічна ідентичність не витісняє і системоутворювальний фактор – спільну мову, оскільки процедури проведення змагань проходять англійською та українською мовою. Стосовно до української мови слід визнати, що вона є дійсно системоутворювальним фактором і засобом саме української ідентичності, який укріплює духовну складову бойового хортингу [25].

Українська спортивна ідея бойового хортингу не суперечить і не передбачає загрози загальній українській ідеї, а українська нація – іншим народностям, які живуть в Україні. Українська ідея бойового хортингу сьогодні – це не тільки усвідомлення українськими людьми своєї ідентичності і загального шляху, але також обов'язок бути здоровими і сильними, будувати гуманне і справедливе суспільство. Об'єднуючим, інтегруючим початком і джерелом української ідентичності Всесвітня федерація бойового хортингу вважає універсальну систему цінностей бойового хортингу, його етичного кодексу, що генерується українським народом.

Це те, що потрібно і є істотним і важливим не тільки для українського народу, а й для всіх. Інтеграційною українська ідея бойового хортингу може стати, якщо буде прийнятною для всіх українських діаспор в інших країнах світу. Її сенс – в усвідомленні необхідності розвитку бойового хортингу як бойової культури нації, відшукування народами України нової формули української державності, способів спільного подолання криз, виживання, взаємозбагачення, гідного співіснування в єдиній державній спільності [26]. Інакше кажучи, українська ідея бойового хортингу є великим засобом просування української культури у світ, усвідомленням української ідентичності в ім'я добробуту та процвітання української нації як співгромадянства.

До згаданих характеристик української діаспори Всесвітня федерація бойового хортингу додає наявність організаційних форм функціонування, психологічного стрижня, будь то національна спортивна ідея, історична пам'ять, релігійні переконання і все інше, що дозволяє зберегти етнічну спільність українців, не дає розчинитися в іноетнічному середовищі і має здатність до самоорганізації.

Узагальнюючи вищесказане, можна спробувати в першому наближенні сформулювати завдання української діаспори щодо розвитку бойового хортингу як формування соціокультурної спільності на основі національного виду спорту та української ідентичності, заснованої на системі цінностей, генерованих історією, культурою і традиціями українського народу. У своєму визначенні ми не випадково підкреслили динамізм феномена бойового хортингу при активній фазі розвитку засобами та можливостями української діаспори. Її рухомий стан обумовлено вже тим, що саме материнська держава та її інституції перебувають у стадії становлення так само,

як і запліднююча цей процес українська ідея бойового хортингу, що має глибоке коріння, вимушена відроджуватися після багатьох років забуття.

Важливі характеристики української ідеї бойового хортингу як суспільного феномену прямо випливають із її мобільного стану. При цьому напрями діаспоральної еволюції обумовлені факторами соціально-політичного середовища країни. Зі зрозумілих причин відокремлені ідеологічною завісою або класовими переконаннями наші співвітчизники за кордоном не можуть відчувати себе в повному розумінні діаспорою материнської держави. У деструктивному напрямі в процесі діаспоральних інтеграцій діють соціально-політичні чинники, що обумовлюють розкол сучасного українського суспільства. А тому і бойовий хортинг у таких умовах вони не мають бажання розвивати.

Процес формування української діаспори в країнах світу має свою специфіку. По-перше, її генерація відбувається на тлі народження нових молодих націй, супроводжуваного проявами крайнього етнонаціоналізму навіть у новітній історії України з родинними історичними коренями і етнічною приналежністю населенням. По-друге, перехідний період соціально-економічного ладу колишніх союзних республік зумовлює велику дистанцію в адаптаційний потенціал різних груп діаспоральних громад українців. Неоднорідність української діаспори в країнах світу дозволила Всесвітній федерації бойового хортингу зробити висновок про те, що за соціальним статусом щодо сприяння розвитку бойового хортингу в цих країнах українську діаспору сьогодні умовно можна розділити на три великі групи. І хоча насправді соціальна структура української діаспори значно складніше, прийнята Всесвітньою федерацією бойового хортингу генерація відображає основні групи закордонних співвітчизників.

До першої, найбільш численної, слід віднести представників соціально вразливих верств населення (самотні пенсіонери, багатодітні та неповні сім'ї, інваліди тощо). Вони ментально підтримують бойовий хортинг, долучаються до проведення спортивних заходів. До другої можна віднести людей, тісно пов'язаних з державами нинішнього проживання (що складаються в змішаних шлюбах, мають постійні джерела доходу). Ці представники української діаспори реально допомагають Всесвітній федерації бойового хортингу у фінансуванні проведення змагань з бойового хортингу, сприяють відкриттю клубів бойового хортингу та спортивних федерацій. Третю, досить нечисленну, категорію складають люди, що належать до числа політичного істеблішменту або інтелектуальної еліти своїх країн. Вони займають міцні позиції у сфері бізнесу (державні чиновники високого рангу, політики, керівники великих господарських суб'єктів, видатні діячі науки і культури тощо). Але число таких людей вкрай невелике, як правило, вони свідомо дистанціюються від України (натомість займають високі державні пости, і часом проводять навіть більш жорстку антиукраїнську лінію, ніж представники титульної української нації), щоб не бути звинуваченими у нелояльності до держав громадянства. Такі особи не дуже погоджуються на участь у заходах бойового хортингу та допомогу у проведенні змагань з бойового хортингу, не дивлячись на українські коріння.

Істотно доповнюють структурну картину української діаспори в країнах світу деякі фактори, що впливають на відношення людей до розвитку українського бойового хортингу.

Перший фактор – це вкоріненість етнічної групи. З усіх груп української діаспори найбільш глибокою вкоріненістю відрізняються жителі Польщі, Білорусі, Росії, Молдови, Румунії, Словаччини. Найменш вкорінені українці в Середній Азії, Латинській Америці. Другу категорію чинників Всесвітня федерація бойового хортингу пов'язує зі статусом українців у нових національних державах, тобто наділенням або обділенням їх політичними, соціально-економічними і культурними правами. Третя група чинників – повсякденне відчуття відношення до українських і україномовних жителів корінного населення як до представників нових незалежних держав, що визначається наявністю

або відсутністю побутової ворожості до них з боку корінного населення. Четверта група чинників, які обумовлюють ту чи іншу реакцію українських меншин на розвиток бойового хортингу та місцевий націоналізм, пов'язана з тими соціально-економічними перевагами, які можуть перевищувати витрати культурно-психологічного характеру і спонукати українців залишатися в нових для них державах, незважаючи на всілякі негативні настрої і націоналістичне законодавство в питаннях мови і громадянства. Імовірність таких переваг особливо висока в країнах Балтії, які мають кращі, ніж в Україні, перспективи економічної інтеграції в Європу, Євросоюз [27]. П'ята категорія чинників стосується української державної політики щодо співвітчизників за кордоном. Йдеться як про зовнішньополітичні кроки, так і про внутрішню політику по відношенню до біженців та вимушених переселенців.

У світлі всіх цих міркувань очевидно, що імміграція в Україну представляє собою лише один з можливих типів поведінки української діаспори щодо сприяння розвитку бойового хортингу як реакції на націоналізм у нових державах. Можливі й інші моделі: асиміляція, або хоча б засвоєння культурних норм основного населення, або ж колективна мобілізація з різними вимогами громадянської рівноправності, особливих мовно-культурних прав, територіальної автономії тощо. Але незалежно від вказаних чинників бойового хортинг спирається на підтримку України, людей та законодавство, особливості традицій і звичаїв українського народу.

Зазначені обставини, крім усього іншого, визначають значну варіативність сценаріїв соціально-політичної поведінки україномовного населення, а отже, і позиції в діаспоральній інтеграції. Поведінковий спектр українських співвітчизників у країнах світу відповідно виглядає наступним чином: ригористичне протистояння титульного націоналізму; бажання мігрувати на історичну Батьківщину; спокійне ставлення до асиміляції і перетворення в матеріал побудови української нації з домінантою корінного населення; позиція щодо активних проявів української суб'єктності в країні проживання. Тобто, для деяких представників української діаспори бойового хортинг не є прибутковою діяльністю, а значить його не слід так активно розвивати, як це впроваджує Всесвітня федерація бойового хортингу.

Зрозуміло, що при такому стані в життєвих орієнтирах наших співвітчизників, говорити про можливість побачити найближчим часом згуртовану і організовану українську діаспору в країнах світу, яка всіма своїми силами працює на розвиток бойового хортингу, не доводиться. Але робота щодо популяризації бойового хортингу як національного виду спорту України ведеться через іноземні ЗМІ та у побутових розмовах, залученні до тренувань дітей мігрантів із України тощо.

Українська діаспора у розвитку бойового хортингу та української культури розглядається не просто як частина народу, що проживає за межами сучасної України і любить спорт, що має з нею спільні духовні, культурні та історичні корені і прагне до підтримки різноманітних контактів з історичною Батьківщиною, але як транснаціональна мережа Всесвітньої федерації бойового хортингу, яка перебуває в стадії становлення, і вже має свій реальний спортивно-оздоровчий, соціокультурний, суспільно-політичний та економічний потенціал [28].

Особливостями української діаспори є її поліетнічність, поліконфесійність, полікультурність. Вона сприймає бойовий хортинг як свій вид спорту, якщо діти українців займаються у спортивних залах. Специфіка шляхів, форм і причин формування підтримки бойового хортингу за кордоном України полягає у фінансуванні заходів, участі у проведенні змагань з бойового хортингу. Значна частина її представлена носіями української культури, мови, традицій, які себе ідентифікують з українцями та з Україною, але такими не є за етнічними ознаками. Як наслідок, виник ще один термін – «бойовий хортинг української діаспори», його основна ознака – контакти між спортсменами у соціальних мережах, за телефонами, а вже потім на міжнародній спортивній арені змагань з бойового хортингу.

Бойовий хортинг і політика України щодо української діаспори за кордоном

Розвиток бойового хортингу в країнах світу залежить від того, яким чином підтримають українці за кордоном цей вид діяльності. Діаспора може відігравати вагомий роль у формуванні позитивного іміджу національного виду спорту України серед громад в інших країнах. У середині однієї спільності виділяються різні соціальні верстви, що говорить про діаспору не як про корпоративну структуру, а як про союз корпорацій. Виживають ті, кому вдається поєднати інтереси різних соціальних груп, які в неї входять. Інституціалізованість – основна ознака подібних мереж української діаспори. Згуртовувальним механізмом тут є створення таких організацій, діяльність яких спрямована на збереження і розвиток етнічної ідентичності, ефективної соціалізації. Такою організацією може стати клуб бойового хортингу, заснований для занять дітей мігрантів з України [29].

Соціально-політична гетерогенність української діаспори в країнах світу неминує породжує множинність її організаційних форм з незбіжними цільовими мотиваціями і установками. Такий стан справ породжує безплідні спроби ідеологічного об'єднання діаспоральних структур зверху. Але простий клуб бойового хортингу, який збирає дітей, залучає їх у спортивний зал, може стати осередком структури діаспори, заснованим знизу. Так, у 2008 році в Торонто відбулася конференція, в якій взяли участь понад тридцять громадських організацій, що представляли українські, слов'янські, козацькі товариства, а також представники традиційних українських етносів.

У 2017 році в Берліні пройшла конференція українських співвітчизників, що об'єднувала представників української діаспори з усіх країн Європи. Цей же рік був ознаменований створенням в Києві Об'єднання організацій співвітчизників «Українська співдружність», який з'єднав близько сорока громадських організацій України, а Всеукраїнська конференція українських організацій заснувала Всеукраїнську раду українських співвітчизників. Все це проводилося під егідою Всесвітнього українського земляцтва, яке і підтримує розвиток бойового хортингу в усіх закордонних спортивних і неспортивних організаціях країн світу.

Однак, загальна ефективність об'єднувального проекту в країнах світу поки невелика. Ось як оцінює стан справ у зв'язку з цим керівник федерації словацького бойового хортингу Іван Сірко: «Організацій українських співвітчизників в Словаччині є декілька. Але наявність такого величезного числа українців продиктовано не їх затребуваністю, а, скоріше, особистою активністю та амбітністю керівників, що в певному плані непогано, і свідчить про те, що в середовищі діаспори існує креативний потенціал і енергія. Проте практика показує, що українська діаспора в Словаччині нездатна самостійно консолідуватися і являти собою щось цілісне організаційно і ідеологічно. Безумовно, консолідація можлива лише за підтримки України. І тут багато що залежить від політики України в нашому регіоні». Висловлювання керівництва Всесвітньої федерації бойового хортингу щодо головної ролі української держави в консолідації української діаспори в ближньому зарубіжжі відображає типову точку зору керівників інших громадських об'єднань. Однак, формування української діаспори – процес об'єктивний настільки, наскільки об'єктивний процес переходу суспільства до стабільного стану. Історія має чимало прикладів, коли діаспори формувалися навіть в умовах відсутності будь-якої підтримки материнської держави [30].

Явище нестабільності, структурної та ідеологічної неоднорідності української діаспори знайшло своє відображення в наукових працях членів Всесвітньої федерації бойового хортингу. В одному випадку це знайшло своє втілення в мережевому проекті організації діаспори. Найбільш важливим завданням зараз є розробка і створення проекту мережевої організації Всесвітньої федерації бойового хортингу, яка зможе формувати календарний план заходів з бойового хортингу і подавати на розгляд представникам української діаспори. Але мова не йде про формування мережі діаспоральних офіційних установ. Це призведе до передчасної бюрократичної толоки ще

не сформованого організму української діаспори. Під мережею розуміється спортивне середовище бойового хортингу, культурно-інформаційне культуро-соціопроектне об'єднання декількох діаспоральних осередків українських громад. Мережа повинна стати кровоносною системою, за якою будуть циркулювати різні життєстійкі для діаспорального світу речі. Головне, щоб представникам діаспори було зручно і приємно розвивати свій вид спорту бойовий хортинг і популяризувати його серед громадян держави, в якій вони проживають [31].

В іншому випадку відсутність виражених ознак, що збігаються з духовним призначенням і класичним визначенням діаспори, дає підставу Всесвітній федерації бойового хортингу відмовляти українським співвітчизникам в країнах світу в діаспоральних відносинах щодо розвитку бойового хортингу, оскільки можливий підрив авторитету не тільки самого бойового хортингу, а й усієї національної спортивної ідеї України. Положення українських співвітчизників у країнах світу не може бути описано за допомогою концепції діаспори. Не можна визначати як діаспору будь-яку групу осіб певної етнічної або конфесійної приналежності, якщо у них немає функціонально вираженого внутрішнього стимулу розвивати українське, потреби до самозбереження, що, в свою чергу, передбачає відповідні організаційні форми реалізації цієї потреби. Не можна назвати діаспорою або що належить до діаспори, якусь деструктивну групу емігрантів, які проживають в іншій країні і нічого не роблять для розвитку бойового хортингу чи іншого виду культури нації.

Діаспора якісно відрізняється від дисперсної еміграції наявністю організаційних форм свого функціонування і розвитку, від зайнятих побутовими проблемами земляцтв до громадських, національно-культурних та політичних рухів і політичних партій, що бажають підтримати не тільки бойовий хортинг як українське явище, а сприяють розвитку і популяризації всього українського. Привабливість діаспори для емігранта багато в чому залежить від того, що діаспора бере на себе функцію соціальної підтримки і при необхідності захисту конкретних емігрантів, допомагаючи їм інтегруватися в нове соціальне середовище. У розумінні Всесвітньої федерації бойового хортингу, діаспора, крім відповідності названим вище критеріям, – це ще й громада, яка проживає на території, що історично не належить народу, частиною якого вона є.

Українці в пострадянських республіках не готові були стати діаспорою. Та й сам діаспоральний підхід до даної проблеми представляється, певною мірою, дискусійним. Чи виживе і стане повноцінною та спільністю, навіть спортивна спільність бойового хортингу, яка зможе поєднати інтереси різних соціальних груп, що в неї входять. Перш за все, як найбільш важливі в якості ідентифікаційних, – це інтереси тих, хто є хранителем етнокультурної спадщини бойового хортингу. Це, без сумніву, залишки інтелігенції. По-друге, це ті, хто забезпечує економічну основу виживання громади, включаючи і створення робочих місць для співвітчизників. І, по-третє, це ті, хто створює суспільно-політичні умови для збереження етнічної громади. Це можуть бути партійні групи, депутати в місцевих представницьких органах тощо. Одним словом, ця точка зору зводиться до висновку про те, що проблема української діаспори в країнах світу інспірована політичними амбіціями України і не має під собою ні практичної, ні академічної підстави, а це значить, що бойовий хортинг може розвиватися незалежно від політичних обставин країн, де є активна і дієва українська діаспора [32].

Проблема структурності діаспоральних категорій населення і відмінностей адаптаційного потенціалу є новою для українства. У 1990-ті роки досить широке визнання отримала концепція акультурації українства, яка виділяла чотири типи адаптаційної психології різних груп національних меншин – асиміляція, сепарація, маргіналізація та інтеграція. Для досягнення інтеграції, крім соціального консенсусу всередині діаспори, потрібно взаємне пристосування, що включає в себе прийняття всіма етнічними групами права жити як культурно різні народи, що вимагає від недомінантної групи адаптації до основних цінностей домінуючого суспільства. Домінуюча ж група

повинна бути готова адаптувати свої соціальні інститути до потреб усіх етнічних груп мультикультурного суспільства. Бойовий хортинг існує незалежно від цих процесів, натомість його розвиток напряду залежить від активності української діаспори, яка взялася розвивати бойовий хортинг, проводити змагання, сприяти організації і проведенню фестивалів української культури і мистецтва.

Своя земля і мала Батьківщина

Незважаючи на усталену в політологічній науці думку про неприпустимість при визначенні української ідентичності штучного розриву історичного простору і спроби починати історію України з 1917 або 1991 року, науковий світ, а також і Всесвітня федерація бойового хортингу вважає освіту і виховання головним критерієм структурування україномовного населення України. Будучи послідовними патріотами України, члени тренерського колективу Всесвітньої федерації бойового хортингу бачать небезпеку нерішучих заходів щодо українізації країни в генерації на основі перехідної групи україномовних українців, власної ідентичності креольського типу, на відмінну від чисто української – наприклад, українську в політичному і цивільному сенсі, але мультинаціональну в культурному. Тому розвиток бойового хортингу є принциповим видом діяльності для української діаспори. Всесвітня федерація бойового хортингу також виключає можливість національного розвитку України шляхом формування громадянської ідентичності на тій підставі, що такий сценарій як альтернатива українізації, не має культурного фундаменту, потужної духовної ідеї. Водночас, бойовий хортинг і є цією потужною духовною ідеєю України і всього українського світу [33].

Крім уже зазначених особливостей, ще одна характеристика, притаманна виключно українській діаспорі ближнього зарубіжжя, впливає з умов її формування. В ситуації з україномовним населенням країн світу класична міграційна схема не може бути застосована. Тут ми маємо справу з практикою, коли не співвітчизники залишили Батьківщину, а Батьківщина покинула їх. У зв'язку з відмінностями умов укорінення наших співвітчизників в далекому і близькому зарубіжжі, Всесвітня федерація бойового хортингу пропонує ввести в науковий обіг для розвитку бойового хортингу за кордоном два поняття – «*movement of combat horting across borders*» і «*movements of borders across combat horting*» («рух народів через бойовий хортинг» і «рух бойового хортингу крізь народи»).

Тому більшість людей, залишених за межами материнської держави, сприймають місце проживання як свою землю. Ця обставина накладає певний відбиток на рефлексивні властивості діаспори, її структуру, систему організації тощо. І в цьому сенсі якісно відрізняє від діаспори далекого зарубіжжя. Якщо українські емігранти орієнтовані на інтеграцію в національні спільноти нових країн проживання і лише на певні форми збереження зв'язків з Україною і українською культурою, то фахівців бойового хортингу, україномовне населення в країнах світу хвилює перш за все проблема збереження «малої Батьківщини» і свого спортивного та соціокультурного статусу на її просторі.

У зв'язку з цим Всесвітня федерація бойового хортингу використовує в спортивно-дослідному та науковому обігу і офіційному лексиконі поняття «українська земля» як властивість української ідентичності, що сягає своїм корінням в глибоку старовину і має принципове значення для української громади, будучи позначенням її традиційної канонічної території. При цьому прихильники такого погляду на проблему розвитку бойового хортингу за підтримки української діаспори за кордоном сприймають цю позицію дуже позитивно.

Україна представляє інтереси багатонаціонального українського народу і має свою українську землю, офіційну українську територію. В цьому плані поняття української землі асоціюється з територіальними надбаннями української держави, яка сприяє розвитку бойового хортингу на цих землях. Так, наприклад, в підручниках і картах, що мають офіційне ходіння в Україні, позначена етнічна територія українців, що включає

землі сусідніх держав – Словаччини, Польщі, Білорусії, Росії, Молдови. Дійсно, Україна прадавня була великою і мала вплив на сусідні територіальні об'єднання людей.

Ми завжди всерйоз обговорюємо питання, на якій основі слід організувати цю величезну роботу, якою є співпраця Всесвітньої федерації бойового хортингу з діаспорою України. Общинні структури українців виникають за кордоном навколо окремо взятих осіб, як правило, дуже шанованих, дуже успішних, і навколо їх фінансових можливостей або політичних зв'язків. В українців накопичилося дуже багато очікувань до цих людей, але це не цілком справедливо. Вони зробили навіть більше того, на що були спрямовані їх організаційні, інтелектуальні або фінансові можливості. Вони створили структури згідно із законодавством України до власних уявлень про те, що потрібно робити. І бойовий хортинг як вид спорту українців вони також підтримують у міру звернень Всесвітньої федерації бойового хортингу. Але коли очікування не відповідають дійсності, це призводить до стагнації, до зростання роз'єднаності між різними верствами українського співтовариства, між громадою та її керівництвом.

Можна консолідувати ресурс української діаспори навколо базових цінностей українців, і бойовий хортинг тут як ніщо інше підходить за своїми духовними устоями. Це, по-перше, підтримка України та української державності, бойового хортингу як національного виду спорту. Це союзницькі відносини між Україною та іншими країнами, і змагання з бойового хортингу проводяться за законодавством цих країн. І, нарешті, це мова, культура та традиції українства. Українська діаспора дійсно дуже глибоко інтегрована в дійсність інших держав – була спільна країна, збереглася спільна культурна спадщина. З іншого боку, діаспора, практично кожна сім'я, до сих пір дуже тісно пов'язана з Україною. Зв'язок підтримують і спортивними стосунками, допомагають проводити змагання з бойового хортингу, і економічно-фінансовими перекладами, реальними інвестиціями.

Без будь-якого перебільшення можна вважати українську діаспору своєрідним гарантом розвитку бойового хортингу в інших країнах, а то і соціально-економічного благополуччя самої України. Вона створює свого роду подушку безпеки для України. Це добре, але планку необхідно підняти до міждержавних відносин. І в цьому сенсі українська діаспора сьогодні потребує перегляду свого багаторічного досвіду. Ефективніше було б нашим бізнесменам почати брати участь у міждержавних проектах не тільки з бойового хортингу, а в усіх інших сферах життя. Це більш ефективний метод, який дозволяє діаспорі повноцінно проявити себе.

І вже спираючись на досягнуте благополуччя, на базу, можна буде створювати і клуби бойового хортингу, і школи, і культурні центри – чого зараз немає, на жаль, в багатьох інших державах. У столицях не існує елементарної бази для організації діаспори – українського бойового хортингу, українського культурного центру тощо. При всій повазі до існуючих організацій – вони, в тому числі і наша організація – Всесвітня федерація бойового хортингу, не можуть на себе взяти цю функцію, не в змозі консолідувати всіх: молодь, інтелігенцію, спортсменів, тренерів, лікарів, вчителів, ювелірів. Для цього необхідна загальна організація з приміщеннями для зустрічей, підготовки проведення змагань з бойового хортингу, обговорень та просвітницьких проектів. Необхідно основним гравцям української діаспори в Україні збирати круглі столи, серйозно обговорити ці питання, і знайти відповідні організаційні форми для переходу до наступного етапу діяльності – сприянню розвитку національного професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу.

Ключ до створення повноцінної діаспори – в організаційному розмаїтті і чітких орієнтирах. Багато хто вважає, що українських організацій в країнах світу і так багато. Головне – визначити правила гри, пріоритети, питання, за якими можна співпрацювати. Коли говорять, що українцям не вистачає єдності, Всесвітня федерація бойового хортингу готова серйозно сперечатися – ми дуже швидко консолідуємося, просто українцям сьогодні в інших державах не вистачає змістовних проектів. Але федерація

пропонує вагомий проект – розвиток бойового хортингу. А такі проекти підтримки можуть народжуватися тільки в процесі дискусій. Тому багато проектів носять показний характер, характер шоу. Общинним життям сьогодні займається тільки бізнес, тільки капітал, і діаспора виступає як додаток до компаній. Будь-який корпоратив такої компанії, одноразова акція підноситься як громадська робота. Натомість, Всесвітня федерація бойового хортингу запрошує всіх представників діаспори, усіх людей українського походження у якості почесних гостей на змагання з бойового хортингу, які проводяться за календарним планом і значно підвищують авторитет України на міжнародній арені спорту.

Інша сторона питання полягає в тому, що українська держава теж розвивається, і законодавство накладає певні рамки на нашу роботу. Саме національно-культурна спадщина конкретної області зможе залучити українців діаспори до повноцінного громадського життя. І вже національно-культурні спадки зможуть створити який-небудь координуючий орган. Саме обласний устрій України підштовхує до цього і Всесвітню федерацію бойового хортингу, і діаспору.

Діаспора не може існувати як система окремо, а повинна насамперед брати участь у міждержавних відносинах. У деяких державах, де є українська діаспора, дуже обережно підходять до цієї теми, вважаючи, що громаду можна консолідувати лише навколо ідеї геноциду, голодомору тощо. Але проблема розвитку бойового хортингу, інших культурних надбань України, безпеки є такою ж глобальною проблемою для нас, як і питання геноциду. Питання бойового хортингу як національного виду спорту України повинно займати важливе місце в порядку денному громади української діаспори. У першій концепції національної безпеки зафіксовано, що Україна на нинішньому етапі свою безпеку пов'язує з сусідніми країнами, і тими структурами і блоками, де ці країни відіграють провідну роль. Отже, бойовий хортинг можна вважати одним з реальних важелів розвитку української культури за кордоном, і діаспора має можливості для сприяння його розвитку.

У відповідності до вищенаведених особливостей, українська діаспора працює у питаннях розвитку бойового хортингу на території інших держав. Наприклад, конференція, на якій зібралися організації українських співвітчизників, що живуть в Канаді, пройшла у 2008 році в Торонто. Заступник голови Всесвітнього українського земляцтва та українського культурного центру Володимир Шелест розповів, що за останній рік організації українських співвітчизників займалися активною громадською діяльністю. Зокрема, всіляко сприяли єднанню української діаспори в країнах світу, а також збереженню історичної пам'яті України. Водночас, піднімалися питання сприяння розвитку бойового хортингу як національного виду спорту України, підтримки осередків Всесвітньої федерації бойового хортингу, проведення офіційних міжнародних змагань з бойового хортингу на території інших країн.

Ця робота, за словами керівництва діаспори, буде продовжена і в майбутньому. Культура, мова та традиції українців будуть старанно зберігатися. Крім того, необхідно зміцнювати дружбу між народами України та інших держав. В ході конференції було прийнято резолюцію, основні тези якої полягають у поширенні об'єктивної інформації про Україну через всі можливі джерела інформації – від сторінок у соцмережах до офіційних ЗМІ. Окремою статтею у цих рішеннях було вирішено провести сприяння розвитку бойового хортингу та залучення до цієї справи усіх підрозділів української діаспори в тих країнах, де вони вже засновані.

Завдання українського земляцтва – просувати бойовий хортинг як українську бойову культуру

Хто може або повинен за кордоном представляти і відстоювати інтереси українського світу бойового хортингу? Політичні та технічні процеси початку 21 століття і пов'язана з ними підвищена міграційна мобільність якісно змінюють роль української діаспори в соціальному, культурному та політичному житті сучасного суспільства. Сучасна людина

вибудовує свою ідентичність навколо роботи, культури і сім'ї. З переїздом в іншу країну ці три основи об'єктивно піддаються зумовленому перегляду, за яким часто слідує радикальне перезавантаження всіх ціннісних систем особистості. Не секрет, що часом емігрантові складно впоратися з відчуттям своєї чужорідності на новій батьківщині. Долучитися до розвитку бойового хортингу в такий момент – дуже правильне рішення. Підтримати розвиток свого, познайомитися з новими людьми, об'єднати зусилля співвітчизників, створити нове комунікативне середовище для себе і своєї сім'ї – це не повний перелік переваг, які можуть надати надію на успішне життя емігранта за кордоном Батьківщини.

Створюючи комунікативне середовище, що забезпечує спілкування серед співвітчизників, розвиток бойового хортингу, збереження мови, культурних традицій і етнічних коренів, саме діаспора допомагає впоратися з індивідуальною відчуженістю та ізоляваністю. Саме національний вид спорту своєї Батьківщини, культура і мова стануть для такої людини опорою і запорукою збереження особистісних орієнтирів.

Все те, що хвилює емігранта на історичній Батьківщині, залишається в іншому контексті, не граючи більш визначальну роль у його повсякденному житті. Для міграції буває характерним формування якісно іншого типу відносин з історичною Батьківщиною і співвітчизниками в новій країні. По-перше, людина, що переїхала в іншу країну, виявляється на ґрунті величезного різноманіття нових політичних і економічних зв'язків, як історичних, так і сучасних. По-друге, сучасний мігрант по суті тягне зараз за собою весь свій інформаційний порядок. Змінюючи географічне місце перебування, він по суті не змінює свій медійний контекст. Звідси й підвищений ризик конфліктів всередині діаспори. І людині просто необхідно долучитися до гарної соціально оправданої справи, якою може стати для нього участь у розробці проектів Всесвітньої федерації бойового хортингу.

Співпраця між державою та Всесвітньою федерацією бойового хортингу у питаннях просування бойового хортингу за кордоном

Промоція культурного надбання країни за кордоном – невід'ємна частина політики більшості європейських країн. На сьогодні державна політика України у цьому питанні потребує підвищення ефективності, можливість якого показують окремі приклади успішної співпраці держави з громадськістю. Бойовий хортинг є видом спорту, і його розвиток входить до компетенції Міністерства молоді та спорту України.

Діючі державні органи, відповідальні за промоцію українського бойового хортингу за кордоном: Міністерство молоді та спорту України; Управління міжнародного співробітництва Міністерства культури; Міністерство закордонних справ (Відділ культурної дипломатії); Державний комітет телебачення і радіомовлення. Основні проблеми реалізації ефективної політики промоції бойового хортингу за кордоном: застарілість/обмеженість/відсутність фінансових інструментів у державному секторі, що призводить до негнучкості планування та несвоєчасності фінансування спортивних проектів бойового хортингу; відсутність у окремих чиновників навичок адміністрування та сучасного менеджменту спорту.

Рішення: створення кафедри хортингу та реабілітації Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України – навчально-наукової установи, що працює на засадах партнерства з державою та фінансується з бюджету країни, оскільки є структурним підрозділом університету. Головна мета створення кафедри – започаткування нових механізмів для ефективної промоції бойового хортингу в Україні та за кордоном, а також вирішення низки внутрішніх проблем між державним та недержавним секторами, що гальмують розвиток культурної дипломатії, розвиток і популяризацію бойового хортингу як національного виду спорту і виховної системи дітей та молоді.

Україна має просувати свій вид спорту в Європі та світі. Життя поставило Україну на карту Європи, але розмалювати її в українські кольори – завдання самих українців. У

Європі значно зріс інтерес до України і всього, що з нею пов'язано. Про найбільшу в Європі країну, яку не помічали на карті, а потім дізнавалися про її географію з повідомлень про бойові зіткнення, нині хочуть знати більше – про її історію, культуру, мистецтво. Бойовий хортинг як раз і є бойовим мистецтвом, він несе українську культуру у світ, знайомить людей з інших країн із традиціями і звичаями українців. Та чи використовує це Україна, і хто представляє її культуру і мистецтво за кордоном так гідно? Спортивні змагання з національного професійно-прикладного виду спорту бойового хортингу, фотовиставки, присвячені героям Майдану і воїнам, які боронять Україну; благодійні виставки малюнків і картин, зроблених дітьми з родин переселенців; демонстрація творів кримськотатарського мистецтва; благодійні виступи українських музикантів і співаків – такий мистецький набір пропонують українці європейському споживачу, який має оцінити надбання нашої нації по цьому набору.

Подібні змагання з бойового хортингу, виставки і гастролі потребують чималого фінансування, а оскільки вони представляють Україну, то, за логікою, українська держава мала би брати участь у фінансуванні цих проектів і заходів. Але, як стверджують самі спортивні діячі і митці, найчастіше кошти на спортивні та творчі поїздки до Європи вони шукають самостійно. На гроші меценатів та за номінальної підтримки держави проходить участь українських спортсменів бойового хортингу на чемпіонаті Європи та світу. Але треба виходити на контакти з державними службовцями, політичними діячами.

Державної підтримки на сьогодні не вистачає не те що на організацію закордонних поїздок спортсменів, а і на повноцінне функціонування закладів і колективів бойового хортингу в Україні. Відтак, уряд пропонує керівникам клубів бойового хортингу шукати спонсорів, а установам ДЮСШ – нові джерела фінансування. Центральних бюджетних коштів на фінансування всіх видів спорту у повному обсязі все одно ніколи не вистачатиме. А потреби збільшуються, кількість людей, які займаються бойовим хортингом, тренерських колективів, заходів, проектів, які на таку підтримку заслуговують, – величезна кількість. Незалежних від фінансування держави, майстрів бойового хортингу світового рівня запрошують представники діаспори, які краще орієнтуються в тому, якого роду бойове мистецтво з України потрібно представляти на Заході для проведення навчально-тренувальних семінарів.

Дякуючи Facebook, дякуючи інтернету, який нині існує, клуби бойового хортингу в Україні, мають можливість законтактувати будь з ким, зараз усе залежить від особистої активності і вміння себе прорекламувати. Провідні клуби бойового хортингу давно навчилися самостійно вирішувати свої спортивні проблеми, і не пригадують, як давно користувалися підтримкою міністерств, інших державних керівних органів влади. Нині за кордоном сучасну українську традицію, культуру, спорт і мистецтво представляють, здебільшого, ті, хто знаходить фінансування на організацію спортивних змагань, культурних гастролей або проведення виставок.

Україну як не багато знали, так і не знають належним чином на заході з точки зору її спорту та культури. Зараз у Європі та світі люди побачили, що Україна – незалежна держава. Європейці вельми обмежені у знаннях про сучасний спорт України – натомість, завдяки ЗМІ, Україна видається їм державою, де люди ведуть постійну боротьбу за свободу. Ось чому Всесвітня федерація бойового хортингу пропагує справжні українські цінності і доносить їх до людей з інших країн.

Просування бойового хортингу як українського культурного продукту на міжнародний ринок

Чому потрібно підтримувати спортивні проекти бойового хортингу? Тому, що вони переплітаються з національною бойовою культурою України. Бойова культура – це частина життя, як і життя є частиною бойової культури. Мистецтво бойового хортингу розвиває мислення, навчає сприймати речі поза звичними уявленнями, виходити за межі усталених шаблонів. Воно є одним із тих фільтрів, призм, через які можна інакше

дивитись на світ, бути відкритим, сприймаючи будову середовища, оточення, себе. Тренування в бойовому хортингу є своєрідним вихованням фізичної суті і духовності людини. Завдяки бойовому хортингу ми можемо дізнатись, як інший бачить всесвіт і себе в ньому.

Підтримка бойового хортингу як виду національної культури – основа основ. Вона переважає усі інші фактори за своїми потенційними можливостями, потужністю впливу, способами пошуку ідентичності особистості, спільнот та інтеграцією їх у глобальний світ. Розуміння бойового хортингу і входження його в життя не відбувається в певний момент. Це не акт прозріння чи осяяння. Дотик до мистецтва відбувається одразу при народженні людини, а бойового мистецтва – з моменту початкової конкуренції. Бойовий хортинг – це складний процес взаємозв'язків, залежностей, синергій.

Висновок. Якщо говорити про бойовий хортинг як бойове мистецтво, його методики йдуть від надбання поколінь та традицій: чим більше подорожуєш з бойовим хортингом країнами світу, вивчаєш, споглядаєш, досліджуєш, відкриваєш прояви бойового мистецтва, тим чіткіше формуються власні внутрішні цінності, переконання, відточуються смаки, вдосконалюється техніка прийомів самооборони. Бойовий хортинг вважається не тільки видом спорту зі своєю змагальною програмою, це є бойове мистецтво. А само мистецтво є універсальною мовою світу і водночас мовою кожного народу, кожної людини. Спортивна як і культурна дипломатія забезпечує міжнародний культурний обмін, в рамках якого мистецтво долає кордони і зближує спільноти, сприяє порозумінню між ними. Репутація та сприйняття України в очах іноземної аудиторії є дуже важливим інтересом для усіх українців. Саме завдяки спортивній та культурній дипломатії, її інструментарію можна розвинути вектор інтересу, сформувати позитивний імідж, наповнити його новим змістом – як країни з багатою культурною спадщиною та талановитими спортсменами бойового хортингу, креативність і професійність яких відповідає, а інколи й перевершує глобальний рівень майстрів інших бойових мистецтв світу.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота над засобами і методами сприяння всесвітнього українського земляцтва і діаспори щодо розвитку в світі українського національного професійно-прикладного виду спорту України – бойового хортингу буде конкретизована в результатах констатувального, формувального та контрольному експериментах дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко В. Розвиток силових якостей у студентів-хортингістів / В. Бойко, І. Малинський, Е. Єрьоменко, З. Діхтяренко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 7. – С. 104-112.
2. Ерёмєнко Э. А. Воспитание настойчивости у детей 6–7 лет в процессе занятий хортингом / Э. А. Ерёмєнко // *Сибирский педагогический журнал : научное периодическое издание*. Новосибирск, 2013. № 6. С. 209–213.
3. Єрьоменко В. Е. Профілактика основних стоматологічних захворювань у хортингістів дитячо-юнацького віку / В. Єрьоменко // *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць* / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 7. – С. 38–47.
4. Єрьоменко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6-7 років у процесі занять хортингом : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрьоменко. – К., 2016. – 19 с.
5. Єрьоменко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрьоменко. – К., 2016. – 222 с.
6. Єрьоменко Е. А. Військово-патріотична програма і прикладний хортинг / Е. А. Єрьоменко // *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць* / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
7. Єрьоменко Е. А. Вплив здоров'я на біомеханічні показники серця спортсменів вищої кваліфікації за результатами даних ехокардіографії / Е. Єрьоменко, В. Чибісов, О. Говоруха, Ю. Рейдерман // *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць* / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 4. – С. 92–103.
8. Єрьоменко Е. А. Декларація хортингу у світі / Е. А. Єрьоменко // *Колегія Мін-ва України у спр. сім, мол. та сп.* : Київ, 2008. 12 с.

9. Єрмоєнко Е. А. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – Вип. 10 (80) 16. – С. 38–44.

10. Єрмоєнко Е. А., Острянська О. А. Засоби формування міжособистісної злагоди у вихованців 5–6 років у процесі занять хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 14 (41) 13. С. 54–61.

11. Єрмоєнко Е. А. Міжнародні правила змагань з хортингу / Е. А. Єрмоєнко. Київ : МГО «Міжнародна Федерація Хортингу», 2009. 85 с.

12. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи «хортинг» для учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.

13. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9, 10–11 класи. Варіативний модуль «Хортинг» : навчальне видання / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, 2011. – 31 с.

14. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з хортингу для позашкільних навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко. К. : ІТЗО Мін-ва освіти і науки, молоді та спорту України, 2012. 78 с.

15. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для учнів 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во України у справах сім'ї молоді та спорту, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 63 с.

16. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 79 с.

17. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 54 с.

18. Єрмоєнко Е. А. Національна дитячо-юнацька військово-спортивна гра «Хортинг-Патріот» як форма національно-патріотичного та фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів України. *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]*. К. : Паливода А. В., 2015. Вип. 4. С. 163–185.

19. Єрмоєнко Е. А., Острянська О. А. Перспективність і наступність у реалізації змісту з основ здорового способу життя старших дошкільників та молодших школярів (на прикладі програми «Хортинг для здоров'я, наполегливості, злагоди дитини»). *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 13 (40). С. 88–98.

20. Єрмоєнко Е. А. Практичний матеріал програми хортингу для виховання наполегливості у дітей 6–7 років. *Актуальні проблеми фізичної культури та спорту (IV науковий напрям: проблеми здоров'я різних верств населення) : зб. наук. праць ДНДІФКіС.* К. 2013. № 28 (3).

21. Єрмоєнко Е. А. Принципи виконання й методика вивчення базових технічних елементів хортингу: методичний посібник. – К. : Паливода А. В., 2009. 87 с.

22. Єрмоєнко Е. А. Теорія і методика хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. 450 с.

23. Єрмоєнко Е. А. Тренування в хортингу: навчально-методичний посібник. – К. : Паливода А. В., 2009. 227 с.

24. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської молоді засобами хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. К. : Паливода А. В., 2017. 440 с.

25. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.

26. Єрмоєнко Е. А. Хортинг. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2010. – 108 с.

27. Єрмоєнко Е. А. Хортинг. Робоча програма та методичні плани навчально-тренувальної роботи для громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування та спортивних клубів, груп різних форм власності / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во України у справах сім'ї молоді та спорту, Українська федерація хортингу. – К. : ВГО «Українська Федерація Хортингу», 2011. – 40 с.

28. Єрмоєнко Е. А. Хортинг : навчальна програма гурткової (секційної) роботи для учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Єрмоєнко Едуард Анатолійович. - Київ : Паливода А. В., 2012. - 268 с.

29. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. :

Паливода А. В., 2014. – 1064 с.

30. Єрмоєнко Е. А. Хортинг як засіб виховання наполегливості в школярів 6–7 років / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. “Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /фізична культура і спорт” 36. Наукових праць / За ред. Г. М. Арзютова. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. - Випуск 3К(44)14 – С. 238-242.

31. Оржеховська В. Концепція національної філософії виховання дітей та молоді в Україні на засадах хортингу (проект) / В. Оржеховська, Т. Федорченко, Е. Єрмоєнко, З. Діхтяренко, О. Мельник // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць. Вип. 5 / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua.pdf>.

32. Петрович Ж. В., Єрмоєнко Е. А. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.

33. Тимчик М. В., Єрмоєнко Е. А. Хортинг як засіб виховання наполегливості в молодших школярів / Фізичне виховання в рідній школі. – 2014. – № 1. – К. : Педагогічна преса. – С. 38–41.

REFERENCES

1. Boyko, V., Malynskiy, I., Yeromenko, E., & Dikhtiarenko, Z. (2017). Development of power qualities in students-hortinguists. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriia i metodyka hortynhu: Issue 7* (pp. 104-112). Kyiv: Palyvoda A. V.

2. Yeromenko, E. A. (2013). *Vospitanie nastoychivosti u detei 6–7 let v protsesse zaniaty khortingom* [Education of persistence in children of 6–7 years in the process of horting] Siberian Pedagogical Journal: scientific periodical. Novosibirsk. № 6. P. 209–213.

3. Yeromenko, V. E. (2017). *Profilaktyka osnovnykh stomatologichnykh zakhvoryuvan u khortyngistiv dytjacho-yunatskogo viku* [Preventive care of major dental diseases among young and adolescent Horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynhu: Issue 7* (pp. 38–47). Kyiv: Palyvoda A. V.

4. Yeromenko, E., A. (2016). *Vykhovannia napolehlyvosti u shkoliariv 6–7 rokiv u protsesi zaniat hortynhom* [Education of persistence in 6–7-year-old schoolchildren during horting training]. (PhD abstract dissertation, Kyiv).

5. Yeromenko, E. A. (2016). *Vykhovannia napolehlyvosti u shkoliariv 6–7 rokiv u protsesi zaniat hortynhom* [Education of persistence in 6–7-year-old schoolchildren during horting training]. (PhD dissertation, Kyiv).

6. Yeromenko, E. A. (2014). *Viyskovo-patriotychna programa i prykladnyi khortyng* [Military-patriotic program and applied horting] In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynhu*. – Issue. 1. (pp. 10–19). Kyiv: Palyvoda A. V.

7. Yeromenko, E., Chybisov V., Hovorukha O., Reiderman Y. (2015). *Vplyv zdorovya na biomekhanichni pokaznyky sertsia sportmmeniv vyschoi kvalifikatsii za rezultatamy danykh ekhokardiografii* [The impact of health on the biomechanical parameters of the heart of highly qualified athletes according to the results of echocardiography] In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynhu*. – Issue. 4. (pp. 92–103). Kyiv: Palyvoda A. V.

8. Yeromenko, E. A. (2008). Declaration of horting in the world / Board of the Ministry of Ukraine in matters of family, youth and sports : Kyiv. 12 p.

9. Yeromenko, E. A. (2016). *Zasady formuvannya tsinnosti zdorovogo zhyttya uchnivskoi ta studentskoi molodi zasobamy khortynhu* [Principles of forming the values of a healthy life of pupils and students by means of horting] Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 10 (80) 16. – P. 38–44.

10. Yeromenko, E. A., Ostrianska O. A. (2013). *Zasoby formuvannia mizhosobystisnoi zlagody u vykhovantsiv 5–6 rokiv u protsesi zanyat khortynhom* [Means of forming interpersonal harmony in pupils 5-6 years old in the process of horting]. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 14 (41) 13. – P. 54–61.

11. Yeromenko, E. A. (2009). International horting rules / Kyiv: INGO «International Horting Federation». 85 p.

12. Yeromenko, E. A. (2012). *Navchalna prohrama hurtkovoyi (seksiynoyi) roboty «khortynh» dlya uchniv 1–11 klasiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv* [The curriculum of the circular (sectional) work «horting» for pupils of grades 1–11 of secondary schools]. – Kyiv: Palyvoda A. V. – p. 268.

13. Yeromenko E. A. (2011). Curriculum in physical culture for secondary schools. Grades 5–9, 10–11. Variative module «Horting»: educational publication / Kyiv: Institute of Innovation. technologies and content of education. – 31 p.

14. Yeromenko E. A. (2012). Curriculum on horting for out-of-school educational institutions / K.: IITZO Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine. p. 78.

15. Yeromenko E. A. (2014). Curriculum of extracurricular activities (sections, circles) in horting for students of 1-4 grades of secondary schools / Ministry of Ukraine for Youth and Sports, Institute of Innovation technologies and content of education, [etc.]. - K. : DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine. p. 63.

16. Yeromenko E. A. (2014). Curriculum of extracurricular activities (sections, clubs) in horting for students 5-9 grades of secondary schools / Ministry of Education and Science of Ukraine, Institute of Innovative Technologies and Content of Education, [etc.]. – K. : DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine, p. 79.

17. Yeromenko, E. A. (2014). Curriculum of extracurricular activities (sections, circles) in horting for 10–11 grades of secondary schools / Ministry of Education and Science of Ukraine, Institute of Innovative Technologies and Content of Education, [etc.]. - K. : DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine. p. 54.

18. Yeromenko, E. A. (2012). *Natsionalna dytiachyo-yunatska viyskovo-sportyvna gra «Khortyng-Patriot» yak forma natsionalno-patriotynhogo ta fizychnoho vykhovannia uchniv zagalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv Ukrainy* [National children's and youth military sports game «Horting-Patriot» as a form of national-patriotic and physical education of students of secondary schools of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynhu*. – Issue. 4. (pp. 163–185). Kyiv: Palyvoda A. V.

19. Yeromenko, E. A., Ostrianska O. A. (2013). *Perspektyvnist i nastupnist u realizatsii zmistu z osnov zdorovoho sposobu zhyttia starshykh doshkilnykiv ta molodshykh shkoliariv (na prykladi programy «Khortyng dlia zdorovya, napolehlyvosti, zlagody dytyny»)* [Perspectives and continuity in the implementation of the content on the basics of a healthy lifestyle of older preschoolers and younger students (on the example of the program «Horting for health, perseverance, consent of the child»)]. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works*. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 13 (40). – P. 88–98.

20. Yeromenko, E. A. (2013). *Praktychnyi material program khortynhu dlia vykhovannia napoleglyvosti u ditei 6–7 rokiv* [Practical material of the horting program for education of persistence at children of 6-7 years] *Actual problems of physical culture and sports (IV scientific direction: health problems of different segments of the population): coll. Science. against DNDIFKiS. K. 2013. № 28 (3)*.

21. Yeromenko, E. A. (2009). *Pryntsypy vykonannia y metodyka vyvchennia bazovykh tekhnichnykh elementiv khortynhu* [Principles of implementation and methodology of teaching the basic technical elements of horting]. Kyiv: Palyvoda A. V.

22. Yeromenko, E. A. (2014). *Teoria i metodyka khortynhu* [Theory and Methods of Horting]. – Kyiv: Palyvoda A. V. p. 450.

23. Yeromenko, E. A. (2009). *Trenuvannia v khortynhu* [Training in Horting]. Kyiv: Palyvoda A. V.

24. Yeromenko, E. A. (2017). *Formuvannia tsinnoctei zdorovoho zhyttia uchnivskoi molodi zasobamy khortynhu* [Formation of values of a healthy life of student's youth by means of horting]. Kyiv: Palyvoda A. V. p. 440.

25. Yeromenko, E. A. (2016). *Formuvannia tsinnoctei zdorovoho zhyttia uchnivskoi ta studenskoii molodi na zaniattiakh khortynhom u navchalnykh zakladakh* [Formation of values of healthy life of schoolchildren and student youth at Horting classes in educational institutions]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynhu: Issue 6* (pp. 115–123). Kyiv: Palyvoda A. V.

26. Yeromenko, E. A. (2010). *Khortyng. Navchalna prohrama dlya dytyachyo-yunatskykh sportyvnykh shkil* [Horting. Curriculum for children and youth sports schools] – Kyiv: Palyvoda A. V. – p 108.

27. Yeromenko, E. A. (2011). *Hortyng. Working program and methodical plans of educational and training work for public organizations of physical culture and sports direction and sports clubs, groups of different forms of ownership* / Ministry of Ukraine for Family, Youth and Sports, Ukrainian Horting Federation. Kyiv: NGO «Ukrainian Horting Federation». p. 40.

28. Yeromenko, E. A. (2012). *Hortyng: curriculum of group (sectional) work for schoolchildren of 1–11 classes of secondary schools* / Kyiv: Palyvoda A. V.

29. Yeromenko, E. A. (2014). *Khortynh – natsionalnyi vyd sportu Ukrainy* [Horting is a national sport of Ukraine]. Kyiv: Palyvoda A. V.

30. Yeromenko, E. A. (2014). *Hortyng as a means of educating persistence in schoolchildren 6–7 years* / E. A. Eremenko // *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanova. Series № 15. «Scientific and pedagogical problems of physical culture»*. Kyiv: MPU Publishing House. Dragomanova. Issue 3K (44) 14. P. 238–242.

31. Orzhekhovska, V., Fedorchenko, T., Yeromenko, E., Dikhtiarenko, Z., & Melnyk, O. (2016). *Kontseptsiia natsionalnoi filosofii vykhovannia ditei ta molodi v Ukraini na zasadakh khortynhu (proekt)* [The concept of national philosophy of education of children and youth in Ukraine on the basis of Horting (project)]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynhu: Issue 5* (pp. 17–34). Kyiv: Palyvoda A. V.

32. Petrochko, Zh. V., Yeromenko, E. A. (2016). *Khortynh – shkola syly i chesti yunoho ukraintsia* [Horting – the school of strength and honor of young Ukrainian: methodical manual]. Kyiv: Palyvoda A. V.

33. Tymchyk, M. V. & Yeromenko, E. A. (2014). *Khortynh yak zasib vykhovannia napolehlyvosti u molodshykh shkoliariv* [Horting as a means of educating persistence in primary schoolchildren]. In *Fizychno vykhovannia v ridnii shkoli: Issue 1*. Kyiv: Pedahohichna presa.

Yeromenko Eduard

University of the State Fiscal Service of Ukraine

World Ukrainian fellowship and diaspora in promoting the development of combat horting

***Abstract.** This scientific article identifies the main aspects of promoting the world Ukrainian fellowship development and promotion in the world of the national professional-applied sport of Ukraine combat horting. Plans and strategy for the development of combat horting in Ukraine and abroad were checked, the directions of activity of the world Ukrainian fellow countrymen concerning distribution of combat horting to all countries of the world through representations of fellow countrymen of Ukraine in these countries are substantiated. The systematic process of education and training in combat horting, Ukrainian language, history, literature and culture is the most important part of the work to preserve the ethnocultural identity of the Ukrainian diaspora. It is through the practice of combat horting, education of young people is learning the symbolism of the cultural code of our people, and in the case of Ukrainian compatriots should talk about the codes of Ukrainian civilization. In this area, it makes sense to pay attention to the project "Combat Horting - the national professional and applied sport of Ukraine", which also aims to increase the availability of training for Ukrainians abroad, Ukrainian sports and physical education. Combat Horting pursues a policy of spreading Ukraine's combat culture to other countries, but the World Combat Horting Federation stands for a clear and systematic development of Ukrainian traditional combat culture throughout the world. The interaction of the World Combat Horting Federations with the Ukrainian fellow countrymen in holding the world and European championships in different countries, registration of national sports horting federations in other countries of the world for spreading combat horting as a real center of combat culture of the Ukrainian people is determined.*

***Key words:** combat horting, World Combat Horting Federation, Ukrainian combat culture, world Ukrainian fellowship, compatriots of Ukraine, Ukrainian world, development assistance, Ukrainian nation, national sport, vocational training, traditions, health movement, patriotism, sports competitions, world championship in combat horting, fighting custom, Cossacks, military-patriotic education.*

Ерёмченко Эдуард

Университет государственной фискальной службы Украины

Всемирное украинское землячество и диаспора в содействии развитию боевого хортинга

***Аннотация.** В данной научной статье определены основные аспекты содействия всемирного украинского землячества развитию и популяризации в мире национального профессионально-прикладного вида спорта Украины боевого хортинга. Проверено планы и стратегию развития боевого хортинга в Украине и за рубежом, обоснованы направления деятельности всемирного украинского землячества по распространению боевого хортинга во все страны мира через представительства землячества Украины в этих странах. Системный процесс воспитания и обучения боевому хортингу, украинскому языку, истории, литературе и культуре – важнейшая часть работы по сохранению этнокультурной идентичности украинской диаспоры. Именно поэтому занятия боевым хортингом, образование молодежи происходит путем изучения символики культурного кода нашего народа, а в случае с украинскими соотечественниками следует говорить о кодах украинской цивилизации. В этой сфере имеет смысл обратить внимание на проект «Боевой хортинг – национальный профессионально-прикладной вид спорта Украины», целью которого является также повышение уровня доступности тренировок для украинского зарубежья, украинской спортивной и физкультурно-оздоровительной системы образования. Боевой хортинг ведет политику распространения боевой культуры Украины в другие государства, но Всемирная федерация боевого хортинга стоит на позиции четкого и системного развития именно традиционной украинской боевой культуры во всем мире. Определены основы взаимодействия Всемирной федерации боевого хортинга с украинским землячеством в вопросах проведения чемпионатов мира и Европы в различных странах, регистрации национальных спортивных федераций боевого хортинга в других странах мира для распространения боевого хортинга как настоящего очага боевой культуры украинского народа.*

***Ключевые слова:** боевой хортинг, Всемирная федерация боевого хортинга, украинская боевая культура, всемирное украинское землячество, земляки Украины, украинский мир, содействие развитию, украинская нация, национальный вид спорта, профессионально-прикладная подготовка, традиции, оздоровительное движение, патриотизм, спортивные соревнования, чемпионат мира по боевому хортингу, боевой обычай, казачество, военно-патриотическое воспитание.*

НАШІ АВТОРИ

- Бойко Валерій** професор, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри хортингу та реабілітації Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України
- Болтівець Сергій** доктор психологічних наук, професор, завідувач Відділу розвитку молодіжної політики Державного інституту сімейної та молодіжної політики України
- Діхтяренко Зоя** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хортингу та реабілітації ННІСФБПР Університету ДФС України, старший науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя ІПВ НАПН України, майстер спорту України з хортингу, академік міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я – «МАКБЕЗ», голова науково-методичної колегії Національної федерації бойового хортингу України, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», голова ГО «Об'єднання педагогів і науковців України»
- Єрмоєнко Вероніка** майстер спорту України з хортингу, студентка стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О. О. Богомольця та військової кафедри Всеукраїнської військової медичної академії, студентка Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України
- Єрмоєнко Едуард** кандидат педагогічних наук, заступник директора Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, професор кафедри хортингу та реабілітації, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України, президент Всесвітньої федерації бойового хортингу, учасник бойових дій
- Зубалій Микола** кандидат педагогічних наук, доктор філософії, член-кореспондент УАН, старший науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання НАПН України
- Зубалій Ніна** кандидат психологічних наук, доктор філософії, доцент кафедри практичної психології Інституту педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова
- Івашковський Віталій** кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, учасник бойових дій, майстер спорту України з хортингу
- Остапенко Олександр** кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання НАПН України

Наукове видання

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ХОРТИНГУ

(українською, російською та англійською мовами)

Збірник наукових праць

Засновано в 2014 р.

Випуск 8

*Літературний редактор Ю. Г. Морозов
Англомовний редактор О. О. Бережний
Технічний редактор Ю. С. Стіпон
Дизайн обкладинки Ю. О. Ліщук*

*Відповідальний секретар збірника,
науковий редактор
і комп'ютерна верстка З. М. Діхтяренко*

Підписано до друку 29.12.2017 р.
Формат 70x108/16
Умов. друк. арк. 20,16

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0237
Наклад 300 пр.

Видавець – Паливода Алла Володимирівна
03061, м. Київ, пр-т Відрадний, 95/Е; тел./факс (044) 351-21-91
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 283 від 18.12.2000 р.)

Віддруковано в друкарні ФОП ПАЛИВОДА А. В.
03061, м. Київ, пр-т Відрадний, 95/Е; тел./факс (044) 351-21-90